

G. Chabot: *Finlande et Pays Scandinaves*. Tome second af ovenfor omtalte ORBIS publikation. Paris 1958. 19 × 24 cm. 371 sider, 68 fig., 6 tavler.

Chabots bog er et fornemt eksempel på fransk regionalgeografisk fremstillingsform, som den er, når den er bedst. En solid basis af fakta, en overskuelig tilrettelægning af emnerne og dertil det stilistiske særpræg, som lutret ved generationers brug og uden stivnen i traditionel form følger sig efter stoffets egenart med naturlig elegance. På mange rejser i de nordiske lande har professor Chabot indsamlet et fond af personlige indtryk, der i allerhøjeste grad kommer en fremstilling tilgode, der ifølge sagens natur i hovedsagen må være opbygget på litteraturbasis. Overalt mærker man ikke alene forfatterens belæsthed, men tillige den vidende rejsende med det åbne sind. Afsnittet om København giver således ikke alene alle byens karakteristika med hensyn til udvikling, erhvervspektrum, forhold til landet iøvrigt m. m., men tillige en række detaljer fra byens liv, som viser forf.'s evne til at føle en bys puls. Når han afsluttende udbryder: »Pour tout Scandinave c'était la ville-lumière«, får man ligefrem en fornemmelse af, at Chabot er blevet direkte charmeret af »Nordens Athen«. Illustrationsmaterialet er kort og diagrammer, udmærket forenklede gengivelser af originallitteraturens figurstof. På Københavns-kortet, der både viser, hvor Tivoli og »La petite Sirene« ligger, er talbetegnelserne for bydelene Østerbro og Nørrebro ved letforklarlig fejltagelse anbragt ved henholdsvis Østerport og Nørreport. Når denne petitesse bemærkes, er grunden den, at anmelderen overhovedet ikke har kunnet finde andre steder at sætte en korrigerende finger i denne omfattende håndbog, hvis kundskabsfyldte fremstillings fascinerende måde præges af forfatterens personlighed.

Axel Schou.

Hartmut Valentin: *Glazialmorphologische Untersuchungen in Ost-England*. Ein Beitrag zum Problem der letzten Vereisung im Nordseeraum. Abhandlungen des Geographischen Instituts der Freien Universität Berlin. Bd. 4. Herausg. von E. Fels und J. H. Schultze. Dietrich Reimer Verlag in Berlin 1957. 21 × 30 cm. 86 sider. 28 billeder, 2 diagrammer, 10 kort. DM 20,-.

Nordsøområdet holocene udviklingshistorie er rig på uløste problemer, en naturlig konsekvens af vanskelighederne ved en tilstrækkelig nøjagtig kortlægning af Nordsøens relief og bundforhold i kombination med randområdernes opdeling på en række lande med forskellig tradition hvad angår alle grundlæggende undersøgelser.

Valentin har som hovedproblem stillet sig spørgsmålet om udstrækningen af den sidste nedisning i Nordsøområdet. På fastlandet er forholdene fuldt belyst, men ikke i Østengland. At få forholdene her klarlagt må være et vigtigt skridt mod forståelsen af Nordsøens nedisning og afvandingsforhold under sidste istid. Hovedopgaven i nærværende afhandling har således været en klarlæggelse af de glacialmorfologiske forhold i Østengland med fastlæggelse af grænsen for sidste nedisning. Landskaberne i Øst-Yorkshire, Øst-Lincolnshire og Nord-Norfolk henføres til Warthe-stadiet, og de adskiller sig klart fra det yngre morænelandskab Flamborough Head og i Øst-Holderness fra Weichsel-stadiet. Grænsen skærer den engelske kyst i nordvest-sydøstlig retning ved Easington nord for Humber, der fremtræder som Urstromtal.

Der følger nu en udredning for Nordsøens topografi i området øst herfor dækket af den østengelske gletscher med et radiale system af subglaciære render. Som illustration gives endvidere dybdekort, dels af Silver Pit med indlagte endemoræner og dels af Nordsøen vest for Jylland mellem Thy og Ringkøbing Fjord; ækvidistancen for kurvillederne er 5 m. Valentin går iøvrigt ind for, at den østengelske og den norske gletscher har mødt hinanden nord for Doggerbanken. Dette har resulteret i dannelsen af en issø i de centrale dele af Nordsøen med afvanding gennem en Kanal-Urstromtal. Spørgsmålet om forløbet af Ur-Elben og Ur-Rhinen med bifloder før den flandriske transgression har givet anledning til talrige diskussioner såvel som beliggenheden af et samlebækken og dets afvanding mod nord eller syd. Løsningen heraf må utvivlsomt gå via mere detaillerede kort. Problemet bliver i første række at få fremstillet kort over hele Nordsøområdet med en ækvidistance på mindst 5 m, samtidig med at det anvendte grundmateriale overføres til et fælles kortniveau-nulpunkt. Nordsølandenes Normal-Nul ligger som bekendt i forskellig højde, og England er endnu ikke tilsluttet fin-nivellementsnettet på fastlandet. Ydermere varierer søkortenes nulberegning i de forskellige lande. Divergenserne ligger dog i størrelsesordenen decimetre — $\frac{1}{2}$ m. Ved kort med 10 m's ækvidistance har de således ikke spillet nogen større rolle. Fra Deutsches Hydrographisches Institut i Hamburg foreligger (1955) et nyt dybdekort 1:1 mill. over den sydlige Nordsø (Ribe - Vliessingen) med ækvidistancer på 10 m samt et tilsvarende bundkort, der desværre ikke er benyttet af Valentin i hans interessante slutninger over Nordsøområdets udseende under sidste istid.

N. Kingo Jacobsen.